

בס"ד

זעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע

ערש"ק

פרשת

אחרי מות

ה'תשפ"ב

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל:

leshem895@gmail.com

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

שהאריך להם אפו עד כאן, לראות האם יחזרו בהם אם לאו. ומשהקריבו אש זרה אשר לא צוה אותם, מצא בעל חוב לגבות את חובו, שנראה כי עדיין לבם גס בהקריבם אש זרה אשר לא צוה אותם. וכפי שפירש בעה"ט בשמיני קרי ביה אשר צוה אותם: לא. ולכן נכתב בלשון עתיד, כאמרו שעתידים הם למות על שהציצו בשכינה. וגם כאן נאמר בקרבנם לפני ה'. שבקרבנם לפני ה' הרי זה גם מעין הצצה ללא רשות בשכינה הק', שהתקרבו עד אשר חזו כביכול את פניו, שנא' לפני ה', ונאמר כי לא יראני האדם וחי.

***

בְּקִרְבָּתְךָ לְפָנַי יְהוָה וַיִּמָּתוּ.
מפרש אור החיים הק': בקרבנם לפני ה' פירוש שנתקרבו לפני אור העליון בחיבת הקודש ובזה מתו, והוא סוד הנשיקה שבה מתים הצדיקים, והנה הם שוים למיתת כל הצדיקים, אלא שההפרש הוא שהצדיקים הנשיקה מתקרבת להם ואלו הם נתקרבו לה, והוא אומרו בקרבנם לפני ה'.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתְכֶם לְפָנַי יְהוָה וַיִּמָּתוּ.
(טז, א')

אַחֲרֵי מוֹת וּגּו' וַיִּמָּתוּ.

יש ליתן טעם, מדוע חזר וכפל וַיִּמָּתוּ. עוד יש ליתן טעם אָמְרוּ וַיִּמָּתוּ בלשון עתיד עם וו' ההיפוך ההופכו לעבר, והרי יכול לומר וַיִּמָּתוּ.

ויובן הדבר לפי מה שפירש רש"י בפר' משפטים (כד פס' יא) על הפסוק וְאֶל-אַצִּילִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזִיזוּ אֶת-הָאֱלֹקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתָּו וּפִירַשׁ רש"י שם שמוסב המקרא על נדב ואביהו שהציצו בשכינה הק' בלב גס מתוך אכילה ושתייה, ונתחייבו כליה למקום, והמתין להם עד עתה. וכאמרם ז"ל (מדרש רבה תולדות סז, ירושלמי פ"ה) מֵאָרִיךְ אִפְיָה וְגַבִּי דִּילִיָּה.

לכן חזר הכתוב ואמר וַיִּמָּתוּ, ליתן טעם מדוע מתו בקרבנם לפני ה'. כי נתחייבו כליה למקום כבר קודם לכן, והרי הם נחשבים כבר כמתים. אלא

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

ויברך ברוך אלקים חיים אשר סגל
סגלה זו לסגלתו.

ולעומקו של מקרא, יבוארו
דבריו:

ואודיע למתבונן למי שתבונה בו
אוסף לו דעה, בענין השפעת החכמה
ממקור השכל הנעלם. בפנימיות
השכלת המשפּל. המשפּל הוא האדם
וההשכלה היא הורדת שפע החכמה מן
הפנימיות שהיא מקור החכמה. וזאת
אודיע, שהשכלת ההשפּל תשכיל
ההשפּלות, שהשפעת החכמה היא כפי
מה שיוצאת אל הפועל לכל אחד לפי
ההשפּל שלו, והיא תשפּיל תשפיע
אליו מן הפנימיות רק בדרך של
השתלשלות דרך ההשפּלות, דרך מה
שיכול האדם לקבל לפי דרגתו.
ובהשפּל בהשכלתו, ובקבלו מן
החכמה לפי מה שיכול שכלו לקבל,
ישפּיל, יגיע לדרגת הבנה שמשפּל
הוא האדם, משפּל אינו יכול לקבל את
ההשפּל את החכמה כפי שהיא
בפנימיות, וכשישכיל בהערת עצמו,
ולא עצמו, וגם כשיתבונן לקבל את
החכמה מהפנימיות על ידי שיעיר את
עצמו לכך ויעלה בעמל התורה לדרגת

ואומרו וימותו בתוספות וא"ו, רמז
הכתוב הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם
שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו
מקרוב לדביקות נעימות עריבות
ידידות חביבות חשיקות מתיקות עד
כלות נפשותם מהם והבן.

ולכשתרבה בחינה זו בפנימיותו תגעל
הנפש את הבשר ויצתה מעמה ושבח
אל בית אביה.

ומעתה ממשיך אוה"ח הק' במאמר
סתום אודות המושכלות, בענין השפעת
החכמה ממקור השכל הנעלם ויבוארו
דבריו בס"ד לעומקו של מקרא. וזה
לשונו: ואודיע למתבונן בפנימיות
השכלת המשפּל, שהשכלת ההשפּל
תשפּיל ההשפּלות, ובהשפּל
בהשכלתו, ישפּיל, שמשפּל משפּל
ההשפּל, וכשישכיל בהערת עצמו,
ולא עצמו, ישכיל, שהמשפּל משפּל
משפּל, בלתי משפּל מההשפּל,
והשפּילו למשכילים פּיחוד, השכלתו
בסוד נשמה לנשמתו, ואז מותרו
יהיו עטרי מלכים וכסאם. וכי יש
חיים לחיים שעליהם אמר משה
ובחרת בחיים, בית המודעת, ושוללת
חיים הנשתוים בהקדש הכללי,

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

רוח-נשמה עם הנשמה לנשמה היא הנקראת בשם **חיה**. וכך הסולם הנשמתי הוא בעל חמישה שלבים: נפש-רוח-נשמה-חיה-יחידה. ובמקום האצילות הנקראת גם היא נשמה לנשמה, **שם נפגשים יחידתו של אדם עם יחידו של עולם**. ואז מותרו הם כל השגותיו בחכמה המושכלת, ישפיעו לתלמידים לדורות וכן יהיו **עֲטָרֵי מַלְכִים** כפי שאמרו מאן מלכי רבנן **וכסאם** אשר יהיה נכון ומכוון לכסא הכבוד, וידעו המותר שיש מעבר לחיים החולפים וכי **יש חיים לחיים** בבחינת נשמה לנשמה שהיא **היחידה**, היא דרגת החיים העליונה של האדם שם **שורש נשמתו** נאצלת מן האצילות **שעליהם אמר משה ובחרת בחיים**, בית המודעת, **בבי"ת הידיעה**, **בְּהַחַיִּים** האמיתיים והנצחיים, היא בי"ת של "בראשית חכמתך הסתומה", תחילה וראש לל"ב נתיבות חכמה.

ושוללת חיים אשר אין הם כמו החיים הנשתיים אשר הם **משתנים לפי המשתנים**, ומשתנים לפי המשתנים, בערך ההתאמה בין הנצח והחולף. [והתאמה זו שבין השונה לשווה, היא

ההתבוננות, **ולא עצמו**, וגם לא על ידי עצמו אלא בגילוי רוח הקדש וכד', **ישכיל**, יבין בדעתו **שְהַמְשִׁיכַל** היא החכמה המתקבלת בדעתו של האדם, **מְשִׁיכַל מְשִׁיכַל**, מושפע רק בדרך של השתלשלות, **מְשִׁיכַל מְשִׁיכַל**, ומְשִׁיכַל מְשִׁיכַל, **בלתי מְשִׁיכַל מְשִׁיכַל**, ולא ממקור החכמה בעצמו, שהוא **הַשְׁכֵּל** הנעלם מכל רעיון.

אך לעומת זאת **והשפילו**, הקב"ה ישכילו וישפיע על המקבל ממקור החכמה מפנימיות ההשכלה, רק **למשכילים בְּיַחַד**, למבינים ולמתבוננים ביחוד השם. אזי **השכלתו** השפעת החכמה מפנימיות החכמה לאדם המושכל תהיה **בסוד נשמה לנשמתו**.

כאשר החלק העליון שבנשמת האדם הנקראת נשמה לנשמה, מגיעה לדרגה העליונה שבעולם האצילות שגם היא נקראת נשמה לנשמה, שכן באדם נקראת נשמה לנשמה בשם **יחידה**, וגם בעולמות פנימיות מקור החכמה נקראת נשמה לנשמה, **יחידה**, והוא במקום הכתר העליון שבאצילות. והחלק הנשמתי המחבר את שאר חלקי הנפש-

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

הכפורים. ויש לומר שהראה המקום ברוך הוא כוחו של יום הכיפורים לתקן מעיקרא נשמות התועים. ולכן הסמיך מיתת נדב ואביהו ליום הכיפורים, להורות על תיקון הנפטרים ואמר ולא ימות לעוה"ב, כדרך שלא מתו בניו לעוה"ב כי יום הכיפורים מכפר. וכאן רמז על ספרי המתים הפתוחים ביום הכיפורים כספרם של החיים.

ועוד יש לומר דליכא מילתא דלא רמיזא באורייתא,

וכאן רמז הפסוק למה שאמרו חז"ל במדרש תנחומא (וישלה ב) על הפסוק (יואל ב, יא) פִּי גְדוֹל יוֹם ה' וְנִנְרָא מְאֹד וּמִי יִכְיֶלְנוּ, זֶה יוֹם הַכְּפוּרִים שָׁבוּ סְפָרֵי חַיִּים וְסְפָרֵי מֵתִים נִחְתָּמִים. לכן הסמיך הכתוב את וַיִּמָּתוּ לַעֲבוֹדַת יוֹם הַכְּפוּרִים, לומר שספרי המתים נחתמים בו.

ועל דרך הצח, בְּקִרְבָּתֶם לְפָנַי ה' ה' וַיִּמָּתוּ, שם ה' מוטעם בטיפחא והיא כעין הפסקה קלה, וכך יקרא: בקרבתם לפני ה', וימותו. שבמותם הגיעו לדרגה עליונה של קירבה לה', כטפח לפני כסא הכבוד, לקיים

הנקראת נְשִׁתּוֹנוֹת בפירוש אוה"ח פרשת פנחס] אשר הם חיי החומר והגשם בהתאמה עם חיי הנשמה הנצחיים, גם בְּהִרְגֵשׁ הַכִּלְלִי של כלליות העולם והבריאה המורכבים גם הם מגשם ורוח.

לא כן השכלתו בנשמה לנשמה, בחיים הנצחיים. ובהגיעו לדרגה עליונה זו יהלל ויברך ברוך אלקים חיים אשר סָגַל סָגְלָה זו לסגלתו להתקרב ולהגיע לדרגה נפלאה זו, אל מקום רום החולם הנכסף, שם אהי"ה לעת נאסף, מאדני ההוי"ה אליו אהמי"ה. וזה שכתוב בְּקִרְבָּתֶם לְפָנַי ה' ה' ה' קירבת חיי נצה השוללת כל מושכל גשמי, קירבת הרוח והנשמה אל עולם ההווי"ה אשר ברוחי ובנשמתי אליו אֶהְמֶיָה.

ולסיכום דברי אוה"ח הק', ועל דרך הצח, כן יהיה שיר השתלשלות הספירות של המתקרב לעבודתו ית': אל מקום רום החולם הנכסף, שם אהיה לעת נאסף, מאדני ההווי"ה, אליו אֶהְמֶיָה.

עוד יש ליתן טעם ומדוע נסמך אַתְרֵי מוֹת וגו' וַיִּמָּתוּ, לענין עבודת יום

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

תשובה. ולכן יום זה מקשר בין ראש השנה שהוא יום הזיכרון והוא כנגד המחשבה, ובין חג הסוכות שהוא כנגד המעשה כשם שדיבור הוא הממצע בין מחשבה ומעשה, כיום כפור הממצע בין ראש השנה לסוכות.

***

פִּי בְּעֵינָי אֲרָאָה עַל-הַכְּפֹרֶת
(טז, ב)

יש ליתן טעם לְאִמְרוֹ בְּעֵינָי ומה המיוחד דווקא בְּעֵינָי שבזה אמר פִּי בְּעֵינָי אֲרָאָה עַל-הַכְּפֹרֶת.

לפשוטו של מקרא יכוון הכתוב **לענן הקטורת** אשר על הכפורת, כבפסוק יג' וַנִּתֵּן אֶת-הַקְּטֹרֶת עַל-הָאֵשׁ לְפָנַי ה' וְכִסָּה עֵנָן הַקְּטֹרֶת אֶת-הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל-הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת.

ולעומקו של מקרא ועל דרך הסוד יש לומר שמסר לו את השמות הקדושים שהם בגימטרי' בְּעֵינָי שבהם נראה הקב"ה כביכול על הכפרת.

וּמִתְחַסְרְהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכַבֹּד וְהִדָּר תַּעֲטִירָהוּ.

ועוד י"ל, שלכן הסמיך הכתוב את אחרי מות לתזריע מצורע, שתורת האדם מלידתו לתקן נגעיו ופגמיו, ואם לאו מצורע חשוב כמת, ובזאת יבוא אהרון אל הקדש. **לתקן ביום הכיפורים מחשבה דיבור ומעשה.** שלידת האדם נובעת ממקור המחשבה, ותורת המצורע ממקור הדיבור ומיתת בני אהרון ממקור המעשה, וסמיך ליה **בזאת** יבוא אהרון אל הקדש לתקן ג' קומות האלו של האדם. שנאמר **בזאת** יבוא אהרון אל הקדש. ב-זא"ת ר"ת מחשבה דיבור ומעשה. כיצד: ז' כנגד זכרון, הוא המחשבה, א' כנגד אמירה הוא הדיבור, ת' כנגד המעשה שכן ת' בגימ' עש"ה כ"ה. אשר על כן, יום הכיפורים הוא תיקון **המעשה** ע"י ריבוי הקרבנות ושפיכת הדם אל היסוד והקטרת הקטרת לפני ולפנים וכו', והוא גם כנגד בחינת **הדיבור**, שבו מתוודה הכהן הגדול על חטאיו ועל חטאי ביתו וכל עם ישראל, ואשר על כן עיקר המצווה בו היא הוידוי, וכן הוא כנגד **המחשבה**, שמצות היום בתשובה. ועיקר התשובה היא בהרהור

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

יש ליתן טעם מדוע הדגישה התורה **יַעֲמַד-תָּי** והרי לכאורה **יַעֲמַד** סגי ליה, וממילא אני יודע שהוא **תָּי**.

ומפירוש רש"י עולה שבאומרו **תָּי** הדגיש הכתוב כי שלחותו למיתה.

ואם כן **יש** לשאול, מה הוא שהדגישה התורה **שהשעיר יַעֲמַד-תָּי** דווקא לפני ה'.

ולעומקו של מקרא יש לומר ששלחותו למיתה היא הנותנת חיים לשולחיו וגם אלה שבחייהם קרויים מתים, יקראו מעתה חיים על ידי שלחותו של השעיר למיתה.

ומה שהדגישה התורה שהשעיר יעמד חי לפני ה', שעמידתו חי לפני ה' לפני מיתתו, נותנת חיות לשולחיו לעמוד חיים לפני ה' גם לאחר מיתתו.

כיצד בַּעֲנָן הם 172 שמות השם: שמות **ע"ב** היוצאים מג' פסוקים ויסע ויבא ויט (שמות יד יט-כא), שם **מ"ב** (אשר עליו מיוסד "אנא בכח"), עם ו' אותיות בשכמל"ו [שהם ר"ת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] ושם **ב"ן**. [שהוא גימטריה של יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה], הוא השם השולט בעולם העשייה. ובכוחם של שמות אלו להגן ולכפר על הבא ליטהר. וכשמחברים שמות אלו יחד: **עב, מב, ו, בן**, הם בגימטריה 172 שהם בגימטריה **בענ"ן**. והיינו מה שכתוב, **פִּי בַּעֲנָן אֲרָאָה עַל-הַפְּקָתָה**.

ועל דרך הרמז בגימטריה הוא מספר **קע"ב**. לקיים **עק"ב** אשר שמע אברהם בקולי.

***

***

דרשת איש עתי וארץ גזרה

והשעיר אשר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל
לַעֲזֹאזֵל יַעֲמַד-תָּי לְפָנֵי יְהוָה לְכַפֵּר
עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזֹאזֵל הַמִּדְבָּרָה
(טז, י')

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

ועוד יש לומר לעומקו של מקרא שהמילה **יִתְבָּא** שהובאה באונקלוס לתרגום של **יָשׁוּב**, יכולה להתפרש גם כלשון **תשובה** וגם כלשון **שיבה**. והשעיר המשתלח ירמוז לעשו הרשע, שנגזר עליו שלא **יָשׁוּב**, ולא יתישב ביישובו של יעקב. אלא בארץ שעיר.

וזה שנאמר בו וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו (בראשית לו, ו'). מאי וילך אל ארץ, אל ארץ גזרה, אל ארץ שנגזר עליו לילך ולישב שם, ולא לישב כאן.

וזה סוד השעיר המשתלח, הוא עֶשָׂו, אשר בכל יום כיפור משתלח מחדש אל ארץ גזרה, מפני יעקב, וישראל ישכון לבטח בתשובה. שנאמר ויָשׁוּב יַעֲקֹב. והוא גם לשון יָשׁוּב וגם לשון תשובה.

ועל ידי כך לא תתקיים בעשו ברכת יצחק לעולם. שהרי יצחק ברכו והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צוארך. ומאי כאשר תריד, נוטריקון כאשר תראהו יורד. וביום הכיפורים אין ליעקב ירידה אלא רק עלייה.

דרשת איש עתי וארץ גזרה

**וְשַׁלַּח בְּיַד-אִישׁ עֵתִי הַמְדַבְּרָה:
וְנִשְׂאָה הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת-פֶּל-עֹונֹתֶם
אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה**
(טז, כא-כב')

אֶרֶץ גְּזֵרָה. תרגם אונקלוס **לְאַרְעָא דְלֹא יִתְבָּא**. ארץ שלא נתישבה. ויש להבין שייכות התרגום **דְלֹא יִתְבָּא** לארץ **גְּזֵרָה**.

ולעומקו של מקרא יש לפרש כמובא במסכת ברכות (לא.): מאי **בְּאֶרֶץ** לא עבר בה איש ולא יָשׁוּב אָדָם שָׁם (ירמיהו ב, ו'), אם לא עבר כיצד יִשָּׁב, אלא לומר לך כל מקום שגזר עליו אדם הראשון לישוב נתישבה. וכל מקום שלא גזר עליו לישוב לא נתישבה.

וכאמרם, כל מקום אשר גזר עליו לא לישוב, לא נתישבה.

והיינו ארץ גזירה, ארץ שגזר עליה אדם הראשון לא לישוב. להיות מדבר. וזה שתרגם אונקלוס **אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה**. **לְאַרְעָא דְלֹא יִתְבָּא**.

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

האם היית מוכן ומזומן ללימוד, או בכל עת שנודמנת למדת. שגם זה הוא מעשה גדול, וקיבול שכרו בצדו ודאי. אך לאין ערוך הוא הלימוד שאדם קובע לו זמן, ומיחל ומצפה לאותו הזמן מתי יבוא לידי ואקיימנו, וכן מובא בנדרים (ח). אמר רב גידל אמר רב האומר אשכים ואשנה פרק זה אשנה מסכתא זו נדר גדול נדר לאלהי ישראל. ועל זה עיקר שכרו שמצפה ומיחל מתי אבוא לידי וקיימנו.

ואף כי ילמד שעה ביום, אם ייחל כל אותו היום לאותה שעה, עליו נאמר יש קונה עולמו בשעה אחת, שקנה עולמו להיות אִישׁ עֲתִי המזומן לתורה שניתנה במדבר, ובזה לשלח את השעיר הוא עשו לעזאזל ולעומתו לחיים טובים את עם ישראל

עוד ירמוז אִישׁ עֲתִי להכנה למצווה. וכמובא ברש"י המוכן לכך מיום אתמול.

שיהיה אדם מוכן ומזומן למצוה בעוד מועד. וזה מה שכתוב לעיל ולא יבוא בכל עת אל הקדש. שלא יבוא אל הקדש אלא אם כן הוא עתי. שמזומן

שנאמר (טז, כד) וַעֲשֵׂה אֶת-עֲלֹתוֹ וְאֶת-עֲלֹת הַעֶם. אל תקרי עֲלֹתוֹ אלא עלייתו, ואל תקרי וְאֶת עֲלֹת הַעֶם אלא ואת עליית העם.

ואשר על כן נאמר איש עֲתִי. פרט לפשט שהוא מוכן ומזומן לכך, הרי לעומקו של מקרא היא העת המיוחלת לגאולתנו ופדות נפשנו, שאין ישראל נגאלין אלא בתשובה.

ועל דרך הרמז, ירמוז אִישׁ עֲתִי למלך המשיח, בעת המיוחלה, וישלח את השעיר אל ארץ גזירה, שם יתגזרו וישתברו עצמותיו, שכן נצטוינו למנות עלינו מלך, להכרית זרעו של עמלק, ולבנות בית מקדשנו בב"א.

ועל דרך המוסר, ירמוז אִישׁ עֲתִי לשאלה ששואלים אדם בשמים לעת פקודה, (שבת לא.). האם "קבעת עתים לתורה".

וצריך להבין מה היא התביעה הזאת של קביעת עתים לתורה. אם ללימוד כוונתו היה צריך לשאול האם למדת. אלא הוא העניין של איש עתי. ועל דרך המוסר ייאמר:

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

לעניין סמיכות הפרשיות
יום כפור- קרבנות-אכילת דם-
עריות

וְהִיָּתָה-זֵאת לְכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר
עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל-חַטָּאתֶם אֶחַת
בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-
מֹשֶׁה: (טז, לד')

וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר
הֹגֵר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל-דָּם
(טז, לד')

יש ליתן טעם מדוע הפסיק בין
עבודת יום הכפורים ובין פרשת עריות
בענין הבאת הקרבנות אל פתח אהל
מועד, ואיסור אכילת דם ונבלות
וטרפות, ומה ענין הסמיכויות הללו.

ולעומקו של מקרא יש לומר שלמדנו
הקב"ה סדר ההתקרבות הנרצית.
כענין סדר עבודת יום הכפורים.

ובטרם יזהירונו הכתוב על פרשת איסור
העריות ותועבותיהם המרחקות אותנו
מקרבת אלהים, ילמדנו הכתוב סדר
העבודה הנרצית אל ה' בהקרבת
הקרבנות פתח אהל מועד, המחזקת

ומוכן לכך. ומכיון שבא השעיר לכפר
על כל העבירות, ממילא זו הדרך
הנרצית שיהיה ביד אִישׁ עֲתִי הכנה
לכל המצוות.

ועוד על דרך המוסר יש לומר שבא
השעיר ביד איש עתי לכפר גם על כל
המצוות שנעשו בלא ההכנה הראויה,
להתקבל ברצון לפני אדון כל ובה
האדם יַעֲמַד-קָי לפני בוראו.

***

וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת-עֲלֹתוֹ וְאֶת-עֲלֹת הָעֵם
וְכֹפֵר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדַת הָעֵם (טז, כד')

יש ליתן טעם מדוע אמר ועשה ולא
והקריב.

ויובהר על דרך אל תקרי, וכנ"ל: אל
תקרי עֲלֹתוֹ אלא עלייתו, ואל תקרי
עֲלֹת הָעֵם אלא עליית העם. ושייך בזה
לשון עשייה. שמעולם העשייה הוא
עולה ומעלה את העם לעולם היצירה
ומשם לעולם הבריאה ומשם לעולם
האצילות. שם מקור הרחמים ומשם
מתכפרים לו כל עוונותיו. ואשר על כן
נאמר בעלייתם וְכֹפֵר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדַת הָעֵם.

***

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

{ד} וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא
הִבִּיאֹוּ לְהִקְרִיב קָרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי
מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא
דָּם שִׁפְךָ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקְרָב
עִמּוֹ: (י"ז, ג-ד).

יש ליתן טעם מדוע כפל הכתוב
איש איש.

ובשימת לב, יש שני ענינים בפסוק.
הא' אשר ישחט במחנה והב' אשר
ישחט מחוץ למחנה. וכנגדן אמר איש,
איש. וכעין זה לקמן איש איש מבית
ישראל ומן הגר אשר יגור בתוכם
אשר יעלה עלה או זבת. אמר איש
איש, אחד כנגד איש מבית ישראל,
ואחד כנגד ומן הגר אשר יגור אתכם.

או כלך לדרך זו, כיון שנאמר לקמן
דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא, וְנִכְרַת הָאִישׁ
הַהוּא, אמר כאן איש איש.

או כלך לדרך זו, כדאמר בסוטה איש
איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל.
מעלה באיש למטה, מעלה באיש
למעלה. לאלופו של עולם. כן כאן
כביכול דם יחשב לאיש ההוא, כשם

אותנו בקרבת אלקים לי טוב. ואיסור
ההקרבה לשעירים הם השדים וכו'
שזו היא ההרחקה היותר גדולה מן
השכינה. ויכול בזה איסורים נוספים
המאוסים, המרחיקים מעבודת ה' כגון
איסור אכילת דם ונבלות וטרפות.
ואע"פ שאכילת דם מטבעה מאוסה
היא, יזהירנו הכתוב עליהן בסמיכות
עם העריות, בכדי ללמדנו על העריות
אשר נפש האדם מחמדתן, שיהיו לנגד
עיניו כמיאוס אכילת דם ונבלות
וטרפות. ולכן צריך להתגבר ביותר,
כפי שצווינו להתגבר על תאוות אכילת
הדם המאוסה ממילא. ופירש"י במסכת
מגילה (לא.) שעל כן קורים ביו"כ
בעריות, שמי שיש עבירות בידו יפרוש
מהן לפי שהעריות עבירה מצויה
שנפשו של אדם מחמדתן ויצרו תוקפו.
ועל כן יסיר כל ענין המרחקו מקרבת
אלקים, ולכן הוסמכו פרשיות אלו,
יו"כ קרבנות, עריות. לקרב המקרב
ולתחקי המרחק.

***

אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
יִשְׁחַט שׂוֹר או-כֶּשֶׁב או-עֶז בַּמַּחֲנֶה
או אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

ולכאורה אין בו כל רמז לעריות. ומדוע פתח במלים אני ה' אלקיכם. אלא לומר לנו שחטא העריות מנתק את האדם מבוראו, כפי שיעץ בלעם לבלק: אלהיהם של אלו שונא זימה. ולכן העריות בכרת, שהעובר עליהן לא רק מתרחק מקרבת אלקים אלא אף מנתק את נפשו מלהיות קשורה לכסא הכבוד. לכן ציוה, אני ה' אלקיכם. היזהרו לא להתנתק מאלוקותי וממלכותי עליכם.

***

כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ-מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַּתְתֶּם-בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ-כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחַקְתִּיהֶם לֹא תִלְכוּ: (יח, ג')

יש ליתן טעם מדוע הדגיש הכתוב אשר אני מביא אתכם שמה. ויובן כפירוש רש"י בפסוק זה: כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו

שדם מאוס הוא לאיש למטה, כן מאוס קרבן זה לפני ה', לפני האיש למעלה, כביכול, הנקרא איש מלחמה ה' שמו.

***

וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְךָ אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל-דָּם וְנָתַתִּי פָנָי בְּנַפְשׁוֹ הֲאֵכַלְתָּ אֶת-הַדָּם וְהִכַרְתִּי אֶתְּךָ מִקִּרְב עַמִּי:

יש ליתן טעם מדוע פתח באיש וסיים בנפש.

וי"ל שהאוכל דם ירד מדרגת איש אלקי לדרגת נפש בהמית. כי הנפש בדם היא. ונתן נפש תחת נפש. לכן כתיב וְאִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל-דָּם וְנָתַתִּי פָנָי בְּנַפְשׁוֹ הֲאֵכַלְתָּ.

***

דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם (יח, ב')

פסוק זה הוא מעין הקדמה של התורה לפרשת איסור העריות.

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

דרשת לְלַכְת בְּהֵם וְחֵי בְּהֵם

אֶת-מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ וְאֶת-חֻקֹּתַי
תִּשְׁמְרוּ לְלַכְת בְּהֵם אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם (יח, ד'), וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-
חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטֵי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
אֲתֶם הַאֲדָמָה וְחֵי בְּהֵם אֲנִי יְהוָה
(יח, ה').

יש ליתן טעם מדוע בפסוק ד' אמר
אֶת-מִשְׁפָּטֵי וְאֶת-חֻקֹּתַי, ובפסוק ה'
שלאחריו הפך הסדר ואמר אֶת-חֻקֹּתַי
וְאֶת-מִשְׁפָּטֵי.

ובביאור הדברים י"ל שהתחיל
במִשְׁפָּטֵי הם המשפטים אשר
מתישבים על הדעת, והמשיך בחֻקֹּתַי
הם החוקים אשר לא יובנו בשכל
אנושי. ואחר כך המשיך עם מה דסליק
מיניה וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-חֻקֹּתַי וחזר ואמר
במה שפתח וְאֶת-מִשְׁפָּטֵי וגו'.

ואשר על כן יש לומר שפסוק ראשון
ידבר בדרך של תנאי. ותתוסף בו
המילה אם. אם את משפטי תעשו,
שהם בדרך ההבנה, הרי יתן לכם הדבר

ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג,
ה.): אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שִׁמָּה.
מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל
מקולקלים יותר מכולם.

וכאומר: אע"פ שאני מביא אתכם
שמה למקום של המקולקלים
שבאומות, לא תלמדו מהם
ובחוקותיהם לא תלכו. ואע"פ שבכל
מקום אתם אסורים וגדורים בעריות,
שְׁמָה תִהְיוּ גְדוּרִים בְּיוֹתֵר, שלא תקיא
הארץ אתכם כאשר קאה את הגוי וכו'.
ולפי זה יש לומר שהתיבה שְׁמָה
משרתת לפנייה ולאחרי. אשר אני
מביא אתכם שְׁמָה, שְׁמָה לא תעשו.

ועוד יש לומר, אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא
אֲתֶכֶם שִׁמָּה, שבזה קשר כל עניני
העריות לעבודת יום הכפורים.

וכנאמר בדברים [פרק יב פסוק יא] וְהָיָה
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ
לְשֹׁכֵן שָׁמוּ שָׁם, שְׁמָה תְּבִיאוּ אֶת כָּל
אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵצְוָה אֶתְכֶם עוֹלֹתֵיכֶם
וְזִבְחֵיכֶם מֵעֲשֹׂתֵיכֶם וּתְרַמֵּת יָדְכֶם וְכָל
מִבְחַר נְדָרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְרוּ לַיהוָה:
וכאומר: שְׁמָה תְּבִיאוּ וְלֹכֵן שְׁמָה לֹא
תַעֲשׂוּ.

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

רחמים גמורים ללא דין כלל, ותהיה הווייתכם כהוויית משפטי התורה וחי בהם לעולם. ולפי זה וחי קאי אדם. וחי האדם בהם, בחוקי ובמשפטי.

ובשימת לב, בתחילה אמר בלשון רבים ובלשון נוכח את משפטי תעשו, ולבסוף אמר בלשון יחיד ובלשון נסתר ואת משפטי אשר יעשה. בתחילה אמר ללכת בהם, ולבסוף אמר וחי בהם.

ולעומקו של מקרא יש לומר, וחי בהם, קאי אקב"ה. ובהם קאי אבני אדם.

וכן יאמר:

על דרך הפשט וְחַי בְּהֵם כוונתו וחי האדם בהם במצוות. שעל ידי המצוות זוכה לטובה בעוה"ז ובעוה"ב. בעוה"ז כדברי הרמב"ן כי הדינים נתנו לחיי האדם בישוב המדינות ושלוש האדם ושלא יזיק איש את רעהו.

ובעוה"ב כפירוש רש"י כאן: וחי בהם. לעולם הבא, שאם תאמר בעולם

הזה כח לשמור גם את החוקים אשר הם מעבר להבנה, ואשר שְׁכַל אדם לא ישורם. ולכן שינה הכתוב גם בשם השם בין שני הפסוקים. שבתחילה (פס' ד') אמר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, ולבסוף בפסוק ה' אמר רק אֲנִי יְהוָה. וכאמרו: אם את משפטי תעשו, שהם בדרך ההבנה, הרי יתן לכם הדבר הזה כח לשמור גם את החוקים אשר הם מעבר להבנה, כנ"ל, ואז תזכו ללכת בהם כסומא ההולך בבטחה בשבילים נעלמים. ואהיה לכם האור המאיר והמוביל אתכם בשבילים נעלמים אלו. וזה החסד אשר אעשה עמכם. ולכן יתחבר שם החסד הו"ה ב"ה, עם הדרך הנעלמת, שהיא הנהגת הדין עם עושי המשפט, שאז גם הדין ייהפך לרחמים. לכן נאמר אני ה' אלקיכם.

וכן לבסוף פתח בחוקים ושמרתם את חוקתי, לומר שאם אכן תשמרו את חוקתי הם החוקים הנעלמים מְשַׁכְּלְכֶם, להיות לכם דרך החיים, אזי אני ה' אעשה את האדם לא עפר מן האדמה אלא חי ממשפטי התורה, שהם החיים הנצחיים שאינם ברי חלוף. זה שאמר ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, אני ה'. שאהיה לכם

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

שני הפסוקים הבאים כאחד בזה אחר זה: **השונה הלכות - יחידו של עולם לו ובשבילו. לכן נאמר הליכות-עולם לו.**

וכן פירושו כאן:

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֱדָם וְחַי בְּהֶם
הקב"ה **חַי בְּהֶם**, בבניו, השומרים **לְלֶכֶת בְּהֶם**, במשפטיו.

והוא על דרך "תנו עוז לאלהים". **ובהם** יהיה הפירוש **על ידי בני ישראל**. שהם נותנים כביכול חיות בעולמו של הקב"ה. על דרך אומרם ז"ל על הפסוק **וְאוֹלָם חַי אֲנִי** [במדבר פרשת שלח, יד, כא] וכפי שפירשו פסוק זה בברכות (לב) **החיייתי בדבריך**. וכפירוש הרב סעדיה גאון בצד הגליון שם, **שמת אינו יכול, וחי יכול**. זה שענה לו הקב"ה למשה, **החיייתי בדבריך**. עתה יראו הגויים **שאני יכול להביאכם**, וממילא ידעו **שאני חי וקיים לעולם**.

וכן בפרשתנו: אם ישמרו ויגדרו עצמם מהעריות, לא תקיא הארץ אותם, ואז ידעו שיכולתי להביאם ולנטעם על אדמתם, וממילא ידעו כי חי אני לעולם. כי מי שיכול חי.

הזה, והלא סופו הוא מת: **אני ה'**. נאמן לשלם שכר.

ועל דרך הדרש כוונתו כעין מה שפירש האוה"ח הק' על פסוק ד' וְאֵת חַקְתִּי תִשְׁמְרוּ לְלֶכֶת בְּהֶם וכאלו אמר **ללכת אני ה' בהם**.

ויהיה ערך הפסוק כך: **וישמרתם את-חקתי ואת-משפטי אשר יעשה אתם האדם**, ועל ידי כך הקב"ה שהוא **חי העולמים** יהיה **חַי בְּהֶם** בעושי המצוה. ולכן שינה הכתוב **מרבית ליחיד**. שהרבים הם עושי המצוה והיחיד הוא **יחידו של עולם** ההולך בתוך כל אחד ואחד מעושי המצוה.

ועל דרך הרמז, כאן גילה הכתוב כוונת חז"ל באמרם **הליכות עולם לו**. אל תקרי הליכות אלא הלכות.

שבדרך הפשט יתכוון תנא דבי אליהו **לאדם**. שאם הוא שונה הלכות בכל יום, הרי יש לו עוה"ב. שנאמר הליכות - עולם לו.

ולעומקו של מקרא יתכוון מאמר זה **להקב"ה השוכן באדם**. ולזה רמזו

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

ההוא בתוך העם וכשצר על העי כתיב וילך בלילה ההוא בתוך העמק ודרך הש"ס בדרשה הוא לקצר הפסוקים ולערבם יחד. כגון וילך וילך. כן כאן ללכת בהם וחי בהם. ללכת ישראל בהם בתורה ובמצוות, וחי בהם הקב"ה בלומדי התורה ובמקיימי מצוותיה.

ועל דרך הסוד, וחי בהם הם שני שמות של ע"ב שמות היוצאים מן הפסוקים ויסע ויבא ויט,

וכן הלך ילך, גם הם מע"ב שמות הנ"ל. והם המלאכים ההולכים ומלווים לו לאדם ההולך בדרך ההלכות והמצוות. והם נרמזים בפסוקים הנ"ל, לְלֶכֶת בְּהֵם, וְחַי בְּהֵם.

ועל דרך הצח, אומר הקב"ה כביכול, אם הִלְכֹתִי הֵם הִלְכֹתֶיךָ, חַי הֵם חַיֶּיךָ. שנאמר לְלֶכֶת בְּהֵם, וְחַי בְּהֵם.

***

ושמא יש לומר שזה כוונתו כשאמר ואולם. ואולם חי אני. שאמנם אני חי וקיים גם ללא בריותי. אך מכיון שאין מלך בלא עם, מצפה אני שתמליכוני עליכם, ותחיוני בדבריכם. וזה שפירשו החייתני בדבריך. ולפי זה יובן הפירוש של וחי בהם. וחי הקב"ה בהם בישראל, בהם ועל ידי מצוותיהם.

ועוד יש לומר, שבתחילה אמר אמר ללכת בהם וחזר ואמר בפסוק שלאחריו וחי בהם. ובאונקלוס להלכה בהון. ורמז בתרגומו ללכת מלשון הלכה. כאומרו הליכות עולם לו, אל תקרי הליכות אלא הלכות. אם הלכות בהם וחי בהם. זה שפירש"י לעולם הבא. הליכות עולם לו.

ועוד יש לומר, כנאמר ביהושע, פסוק אחד אומר וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העם, ופסוק אחד אומר וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק, וחז"ל צירפו שני הפסוקים ואמרו שלך בעומקה של הלכה. כמובא בתוספות מגילה ג. ד"ה וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק. לא כתיב בהאי קרא כן אלא כשצר על יריחו כתיב וילך בלילה

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

ונרמז בכתוב, **כמעשה ארץ מצרים לא תעשו**. וכל העובר על העריות באחת מלשונות התועבה, כאילו מבטל אחת מלשונות הגאולה ומחזיר עצמו ואת הכלל כולו למיצרי הטומאה של הגלות.

ואשר על כן, לולא מקרא מפורש לא היינו יכולים לצאת מן הטומאה לטהרה ומגלות לגאולה. שהכתוב אומר **השוכן אתם בתוך טומאותם**. ומצינו שהשכין הקב"ה כביכול את שמות הקדש בתוך לשונות הטומאה, כדי שיוציאנו מהם במהרה ויגאלנו יחדיו. ועל זה חיבר הפייטן בזמירות שבת [מנהגים] **יָשִׁיב לֹא נֶאֱמַר, פִּי אִם יִשָּׁב וְקִבֵּץ**. שהוא כביכול נפדה אתנו מתוך הצרות של הטומאה והגלות. והרי דבר פלא הוא שהשמות הקדושים רמוזים בשמות התועבות אותן שנא ה', והוא כדי שיפדנו מהם במהרה. והם שמות ע"ב במילה **תועבה**, ושם הקדוש מ"ה במילה **זמה**, ספירת החסד במילה **חסד**, והיא כנגד אנא בכח גדולת ימינך **תתיר צרורה**, שגדולת ימין הקב"ה תתיר את השכינה הקדושה הצרורה כביכול במיצרי הטומאה. **ותבל** כנגד ל"ב נתיבות חכמה בהם נברא העולם. ועוד

ארבע לשונות של תועבה ותיקונן בארבע לשונות של גאולה

תועבה, זמה, חסד ותבל. אלו ארבע לשונות של עריות. **תועבה** לשון ריחוק ומיאוס ושיקוף, והוא כולל כל העריות שבין שני בני אדם. **זמה** כתרגומו עצת חטאין, והיא התועבה הנעשית בד"כ בין שלשה ויותר, כגון הוא ואשה ובתה, ולכן קרא לזה עצת חטאין שנועצים יחדיו לעבירה. ולכן לשון זה לא שייכת בבהמה כי אין עמה עצת חטאין. אלא בין בני אדם. **חסד** הוא בין אח ואחות, **ותבל** הוא לשון תועבה בין אדם ובהמה וכן בין אב וכלתו. ונקראת תבל לשון בלבול ובלילה שמבלבל זרע האדם בבהמה, וזרע האב עם זרע הבן. ולשון זאת גם לבהמה וגם לכלתו, לומר שעושים מעשה בהמה.

וארבע לשונות אלו הם מצד הקליפה והגלות. שכן הם נחלת העמים. וכנגדן נקט הכתוב ארבע לשונות של גאולה, שהם נחלתנו, ופדות נפשנו. ובהם הוציאנו הקב"ה ממצרים ממיצרי הטומאה. והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי.

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

יז-יח) וְאָמַר בְּיָוֶם הַהוּא הֲלֵא עַל פִּי-אֵין אֱלֹהֵי בְּקֶרְבֵי מִצְרָאֵי הַקְּרֻעוֹת הַאֲלֵה: וְאָנֹכִי הַסֵּתֵר אֶסְתִּיר פְּנֵי בְּיָוֶם הַהוּא וּגו'. ויאמר כך כי יהיה הסתר פנים, וזה שכתוב **ואנכי הסתר אסתיר פני וגו'**. לכן כתיב ב-**לא**. אך באמת אהיה אשר אהיה, אנכי אהיה עמם בכל צרה, וזה שקוראים ב-**לו**. **בכל צרתם לו צר**. ונרמז כנ"ל בארבע לשונות של גאולה היוצאים מתוך לשונות של הסתר פנים.

ולכן בליל הסדר, בחג הגאולה, תקנו ארבע כוסות לגלות את הכיסוי, בבחינת נכנס יין יצא סוד, והם כנגד ארבע לשונות של גאולה אשר בהם אל מסתתר בשפירי חביון, השכל הנעלם מכל רעיון, עילת העילות מוכתר בכתר עליון, מתגלה ביפי הדרו בליל ט"ו אשר בו נפתחים שמים עליונים וכל העם הרואים את הקולות, כתר יתנו לפודנו מכל צרותנו.

***

וּמִזְרַעְךָ לֹא-תִתֶּנּוּ לְהַעֲבִיר לְמִלְחָה
וְלֹא תִחַלֵּל אֶת-שְׁמִי אֱלֹהֶיךָ אֲנִי
יְהוָה (יח, כא).

שתבל הוא כינוי למלוא העולם, תבל ויושבי בה, אשר במעשה התבל ח"ו האדם יכול להחריב את התבל כולה. **ומכח השוכן אתם בתוך טומאותם**, יש תקוה לצאת ממיצרי הטומאה והקליפה דרך ארבע לשונות של גאולה, שבהם רמוזים משמות ע"ב: והו, יצל, יחו, בתוספת השם הק' א-ל: והו בלשון והוצאתי, יצל בלשון והצלתי, אל בלשון וגאלתי יחו בלשון ולקחתי.

ונרמז בנביא ישעיהו פרק סג פס' ט' **בְּכָל צָרְתָם לֹו צָר וּמְלֹאךָ פְּנֵי הוֹשִׁיעֶם בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחַמְלָתוֹ הוּא גֹאֲלֵם וַיִּנְטֵלֵם וַיִּנְשָׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם**. שהקב"ה נמצא אתם בצרתם, והוא מיצר עמהם, וינטלם מתוך הטומאה וינשאם כל ימי עולם. ומדוע, כי באהבתו ובחמלתו הוא גאלם.

ובשימת לב, בפסוק הנ"ל, **בְּכָל צָרְתָם לֹו צָר**, קריא לו וכתיב **לא**. קריא לו **בְּכָל צָרְתָם לֹו**, וכתיב **לא בכל צרתם לא צר**. והוא כנגד הסתר פנים. שנאמר ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה. (דברים, וילך, לא פס')

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

**אל-תִּטְמָאוּ בְּכָל-אֲלֹהַּ כִּי בְּכָל-אֲלֹהַּ
נִטְמָאוּ הַגּוֹלִים אֲשֶׁר-אֲנִי מְשַׁלַּח
מִפְּנֵיכֶם: {כה} וַתִּטְמָא הָאָרֶץ
וְאֶפְקֹד עֲוֹנָהָ עָלֶיהָ וַתִּקְא הָאָרֶץ
אֶת-יִשְׁבִּיָּה: (יח, כד'-כה).**

**יש לשאול, מדוע בתחילה תלה בו
יתברך את המשתלחים באמרו: אשר
אני משלח.**

ולאחריו אמר ו**תקיא הארץ את
יושביה**. תלה את המשתלחים **בארץ**.
שכביכול **הארץ, היא המשלחת**.

**ולעומקו של מקרא יש לומר, כי
כאשר מדבר הכתוב אל ישראל
מאמינים בני מאמינים, ויודעים מי הוא
המשלח, שאין עוד מלבדו, תלה בו את
המשתלחים. אֲשֶׁר אֲנִי מְשַׁלַּח מִפְּנֵיכֶם.**
אבל כאשר מזכיר הכתוב את הגויים,
אשר כופרים בטובתו של מקום, ואינם
מאמינים בהשגחתו ית', תלה
המשתלחים **בארץ**, וכביכול מראה
להם כי הארץ היא המשלחת אותם,
היא המקיאה אותם. ולכן כתב בנסתר,
ו**תקיא הארץ את יושביה**.

להעביר למולך הוא סוג עבודה
זרה ולכאורה הוא עניין חדש ואינו
קשור לעריות. אלא יש לדייק, שאמר
ומזרעך, בוו' החיבור. ורצה לומר
שכל הנותן שכבתו בעריות כאילו
העביר מזרעו למולך, וכל המעביר
מזרעו למולך כאילו טמאו בעריות.
ושניהם מכנה משותף להם שהעבירה
בהם היא בסתר. ולכן סיים ולא תחלל
את שם אלקיך. כי העובר עליהם בסתר
גם חילל שם השם הנקרא עליך ועל
זרעך. ולכן אמר אני ה'. אני ה' בסתר,
אני ה' בגלוי. זה שאמר רבי יוחנן בן
ברקא [אבות ד, ד] **כָּל הַמְחַלֵּל שֵׁם
שְׁמַיִם בְּסֵתֵר נִפְרָעִין מִמֶּנּוּ בְּגֵלוֹי**.

**ועוד י"ל, שלכן נקט בהעברה למולך
שהיא רק אחת מעבודות זרות שיש
בעולם, כי נקט כאן זרעך**. כשם שחילל
הזרע בעריות, כן חילל הזרע במולך.
וכשם שחילל הזרע במולך בגלוי, שכן
המולך הוא העברת הילדים בין מדורות
אש והיא בגלוי, אף עריות שהן
כשריפת אש, יפרעו ממנו בגלוי. וסיים
אני ה' נאמן להיפרע, אני ה' נאמן
לשבים בכל לבם.

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

יש לשאול, אם אדם חטא הארץ מה חטאה, שהוצרך הכתוב לומר **וְאָפְקַד עֲוֹנָה עָלֶיהָ**.

ולעומקו של מקרא יש לומר שעוונה הוא העוון הראשון אשר במקום עץ פרי עשתה עץ עושה פרי, והורידה בדרגא אחת את הבריאה בפריה. והמעייטה מכבוד השם והתגלותו בבריאה. ואשר על כן האדם שהוא פרי בטנה של האדמה, צריך לתקן חטאה ולהרבות כבוד השם בבריאה בפריה ורביה על דרך התורה והמצוה. כאדם המתקן מעשי אבותיו. וכל זמן שיש תקון מצד האדם בפריה ורביה, גם הארץ זוכה בתיקון זה כי סוף סוף האדם הוא פרי בטנה. אך כאשר האדם פרוץ בפריה ורביה, נפקדת גם היא על עוונה שהרי לא באה על תיקונה, ולכן היא צריכה להקיא את יושביה שלא השכילו לתקן עוון פריה, כי בזה נפקד עוונה.

ויש לעיין בלשון הפקידה. שלשון פקידה הוא גם לשון זכרון כנאמר וה' פקד את שרה, וכן תקנו בראש חדש לומר ויפקד ויזכר, ופקידה היא גם לשון חסרון. כמו שנאמר במלחמת

ועוד יש לומר, על דרך המוסר, כאשר אתם באמונתכם, תראו ותוכחו כי אני הוא המשלח את אויביכם. אבל ברוב התיעוב תסור ההשגחה ולא יזכו לראותה, כי תרחק מהמתעבים. ויראה להם כי הארץ היא המקיאה אותם. ולכן נאמר כאשר קאה את הגוי.

ועוד יש לעיין מדוע אמר קאה. בלשון קל. היה לו לומר בלשון הפעיל הקיאה. ויש לומר שלא רצה הכתוב להזכיר שם שמים עליהם, ולכן חסר מהתיבה הקיאה את שמו הק' י-ה, וכתב קאה. וכן הוא אומר ולא תגעל נפשי אתכם. (לקמן פרק כו, פס' יא). שלא יזכר שמי על ההגעלה ועל ההקאה. אבל יודעי שמו ית' יודעים מי הוא המשלח, ומה עשה המשתלח.

ועל דרך הצצה יש לומר שהתועבות באות ממדת הגאווה, ולכן אמר קאה כאומרו כאשר גאה. שהאות "ק" והאות "ג" מתחלפות במוצא הפה.

***

וּתְטִמָּא הָאָרֶץ וְאָפְקַד עֲוֹנָה עָלֶיהָ
וּתְקַא הָאָרֶץ אֶת-יִשְׁבֵּיהָ. (יח, כה).

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

מורה על השגחת השם והם כביכול
הסירו מעליהם את השגחתו ית'.

ועוד יש לומר, שנקט הכתוב במלה
הָאֵל ולא האֱלֹהִים, שהמלה אל תורה על
לשון תוקף וחוזק וגם לשון שם שמים.
לפי הפשט כוונתו כאן לתוקף וחוזק,
שכביכול אומרים בתקיפות גאוותם.
אך דרך הדרש האל נכתב כשם השם
וכאמרו שבין התועבות שעשו אמרו:
אֲדַמָּה לעליון. והוא אותיות אֲדַמָּה. ואין
לך גאווה גדולה מזו. שעפר מן האֲדַמָּה
אומר אֲדַמָּה לעליון. וכי יש לך עפר
שיאמר שהוא ידמה לשמים ושמי
השמים. כן בענינינו, את כל התועבות
האל עשו אנשי הארץ מגאותם
שאומרים אדמה לא-ל, לעליון. לכן בא
הכתוב להרכאות סיאובם ואומר וַתִּקְא
הָאָרֶץ אֶת-יִשְׁבִּיָּהּ.

***

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-מִשְׁמַרְתִּי לְבַלְתִּי
עֲשׂוֹת מַחְקוֹת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ
לְפָנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם (יח, ל')

הנקמה של פנחס "ולא נפקד ממנו
איש". (במדבר לא, מט'). ולעתים
ישמשו שניהם יחדיו במובנם הכפול.
מלשון זכרון ומלשון חסרון. וכן כאן
ואפקד עונה עליה ופירושו, עוונה
נזכר לפני ואינו מתוקן אלא לוקה
בחסר, וחסרון זה נזכר לפני.

***

וַתִּקְא הָאָרֶץ אֶת-יִשְׁבִּיָּהּ. מידה
כנגד מידה. הארץ תקיא ממעיה, את
כל המטמאים אשר באו ממעיה, על
אשר טמאו מעיהן של נשות חבריהם,
ובהמותיהם. ואשר על כן ידע האדם כי
אחריות הבריאה עליו, לתקן חטא
קדמון של האדמה ופריה, ואז תכיר לו
האדמה טובה ויתקיים בו נִתֵן נִשְׁמָה
לְעַם עָלְיָהּ.

***

{כז} פִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵל עֲשׂוּ
אֲנֹשֵׁי-הָאָרֶץ אֲשֶׁר לְפָנֵיכֶם וַתִּטְמְאוּ
הָאָרֶץ: (יח, כז')

אמר התועבת האל ולא האלה, שהאות
ה"ה" החסרה כביכול מהתיבה האלה

לעומקו של מקרא אחרי - קדושים

**לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת מִחֻקֹּת הַתּוֹעֵבֹת
אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לְפָנֶיכֶם וְגו' (יח, ל')**

אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לְפָנֶיכֶם. לכאורה פשט הדברים **לפניכם**, לפני שהגעתם למקום הזה. ולעומקו של מקרא יש לומר, **לפניכם ממש.** שהתועבות נעשות לנגד עיניכם, ובזה אתם צריכים להתחזק במיוחד לבלתי עשות מחקות התועבות אשר לפניכם, ולכן אני מזהירכם על כך ועשיתם משמרת למשמרתי ופירש"י להזהיר בית דין על כך, וצריך השתדלות מיוחדת לעשות משמרת למשמרתי, ועל זה עיקר קיבול השכר, שנאמר אני ה' אלקיכם.

***

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות
לטל': 052-7675895
גור-אריה צור
מודיעין עילית
ניתן להצטרף לתפוצת מייל:
leshem895@gmail.com

יש לעיין מדוע אמר מחקות התועבות. מדוע יקראו התועבות **חֻקֹּת**. הרי הן הפכם של החוקות. ובשים לב למעין יש לומר כי כשם שהחוקות הן מצוות אשר אין בהם טעם ואין השכל מכילם ואינם ברי הבנה כלל, כי כך חקק הבורא יתברך, **כֵּן הוּא בַעֲבִירוֹת** של העריות, אין השכל סובלן ואין תבונה פְּהֶמָה, והם מתנהגים כבהמה, שאין בה תבונה, על מה תהיה חמדה זאת אשר מרחקת את האדם מבוראו. והוא מוסר גדול לאדם לבל יתן לנפשו מנוחה, ולבל ישקט מצפונו, ולבל ישמע ליצרו המפתהו שיסכים שכלו עם תאוותו. וידע כי אין בהם תבונה ואין שכל בס, ולכן ירחיק כל מחשבה המפתה אותו להתרחק מבוראו, ולהסכים עם התועבה, כי היא כעין **חוקה של היצר הרע** אשר אין בו תבונת אנוש. לכן אמר **לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת מִחֻקֹּת הַתּוֹעֵבֹת.**

ואמר אני ה' אלקיכם, כשם שאין לך רשות להרהר אחרי חוקותי, כן אין לך להרהר אחרי חוקות היצר הרע. שהרי בראתי יצר הרע, ובראתי לו תורה תבלין להרהר בדברי תורה ובכך להתגבר על חוקות היצר הרע.

***

